

การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่
ที่มีภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด : กรณีศึกษา

Nursing Care of patient with cesarean section using spinal anesthesia who have
Pulmonary Embolism: Case Study

นันทวดี ศิริพราหมณกุล

กลุ่มงานการพยาบาลวิสัญญี กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต

บทคัดย่อ

ภาวะหลอดเลือดดำในปอดอุดตัน เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยมีอัตราการตายถึงร้อยละ ๓๐ หากผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและรักษาที่ถูกต้องทันท่วงทีอัตราการตายจะลดลงเหลือร้อยละ ๒-๘ และอุบัติการณ์ที่พบเกิดได้น้อยมาก จากสถิติในโรงพยาบาลวชิระภูเก็ตย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๖๐ ถึง พ.ศ.๒๕๖๗ ผู้ป่วยที่มาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ไม่พบภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด

กรณีศึกษานี้เป็นผู้หญิงไทยอายุ ๓๘ ปี อายุครรภ์ ๓๗ สัปดาห์ ๔ วัน มาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกตัวเฉพาะที่ ขณะทำการผ่าตัดผู้ป่วยมีอาการแน่นหน้าอก กระสับกระส่าย หายใจไม่ออก ริมฝีปากเริ่มเขียวคล้ำ วัดค่าออกซิเจนในเลือดและค่าความดันโลหิตไม่ได้ เริ่มหมดสติ ได้รับการแก้ไขภาวะวิกฤติอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อนผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ Troponin I ๑๐๒๓:๒๕ pg/ml Free protein S ๓๘ % ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์หลอดเลือด (Computered tomography angiograph หรือ CTA) มีลิ่มเลือดในหลอดเลือดปอดหลักด้านขวาและหลอดเลือดปอดกลีบล่างที่ส่วนฐาน

จากกรณีศึกษาได้บทพจนานุกรมการศึกษาหาสาเหตุ การแก้ไข ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ข้อมูลสนับสนุน กิจกรรมการพยาบาล การประเมินผลการพยาบาลและสรุปกรณีศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการประเมิน ฝ้าระวังอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย การตัดสินใจแก้ปัญหาสถานการณ์ระยะวิกฤติและพัฒนาคุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ที่มีภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วยและหน่วยงาน

คำสำคัญ: ภาวะหลอดเลือดดำในปอดอุดตัน, การผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง, การให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่

Abstract

Pulmonary Embolism is a condition that causes to the patients have a mortality rate of up to ๓๐ percent. If patients receive proper diagnosis immediately, the mortality rate can be reduced ๒ to ๘ percent and the incidence of this condition is very rare. From according retrospective data from Vachira Phuket Hospital between ๒๐๑๗ to ๒๐๒๔, there were no recorded case of patient with cesarean section using spinal anesthesia who have Pulmonary Embolism.

This case study is ๓๘ years old, thai woman, Pregnancy ๓๗ weeks and ๔ days, who under cesarean section using regional anesthesia. During surgery she had chest pain, agitation, dyspnea, cyanosis, desaturation, unable to measure blood pressure and unconscious. In this case laboratory test results Troponin I ๑๐๒๓:๒๕ pg/ml, Free protein S ๓๘% and chest X-ray and computed tomography angiography (CTA) results interval resolution of thromboembolism in segmental branches of pulmonary artery of RUL.

From the case study, the case study report was reviewed to find the cause, solution, nursing diagnosis, nursing supporting information, nursing, nursing evaluation and case study summary to serve as a guideline for assessment, monitoring of patient changes, decision making to solve critical situations and develop the quality of nursing care for patients undergoing abdominal cesarean section using regional anesthesia with pulmonary embolism to ensure safety and benefit patients and the organization.

Keywords: Pulmonary Embolism, cesarean section, regional anesthesia

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคลิ่มเลือดอุดตันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มโรคต่างๆที่รวมถึงภาวะหลอดเลือดดำอุดตันและเส้นเลือดอุดตันในปอด (Pulmonary Embolism : PE) คือ การอุดตันของหลอดเลือดในปอดหนึ่งหลอดเลือดขึ้นไปในกรณีส่วนใหญ่เกิดจากลิ่มเลือดที่เริ่มต้นในระบบหลอดเลือดดำลึกของขาหรืออุ้งเชิงกรานที่ไหลไปที่ปอด อัตราการเกิดอยู่ที่ ๖๐ ถึง ๑๒๐ คนต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน ต่อปีมีผู้ป่วยประมาณ ๖๐,๐๐๐ ถึง ๑๐๐,๐๐๐ คน เสียชีวิตจากลิ่มเลือดอุดตันในปอดทุกปีในสหรัฐอเมริกา (Urriago et al,๒๐๒๓)

ภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอดระหว่างผ่าตัด (Pulmonary Embolism) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้ยากแต่เป็นอันตรายถึงชีวิต การวินิจฉัยยังคงเป็นเรื่องยากเนื่องจากอาการทางคลินิกที่ไม่เฉพาะเจาะจงซึ่งอาจแตกต่างกันได้ตั้งแต่ไม่มีอาการจนถึงภาวะหัวใจล้มเหลว มีการศึกษาได้การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนหลังข้อมูลจากการศึกษาเหตุการณ์ไม่ถึงประสงค์ระหว่างผ่าตัดและวิสัญญีในประเทศไทย (PAAD Thai) (Athitarn, ๒๐๒๐)ผู้ป่วยผ่าตัดทั้งหมดที่ได้รับการระงับความรู้สึกในโรงพยาบาลที่เข้าร่วม ๒๒ แห่ง ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ได้มีการรายงานผู้ป่วยที่สงสัยว่าเป็น Pulmonary Embolism พบว่า จากรายงานเหตุการณ์ ๒๐๐๐ ราย มีผู้ป่วย ๑๖ ราย ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น Pulmonary Embolism มี ๑๑ ราย (๖๘.๗%) ที่มีภาวะหัวใจหยุดเต้น และอัตราการเสียชีวิตโดยรวมอยู่ที่ ๓๗.๕% (๖ รายจาก ๑๖ ราย) ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยออร์โธปิดิก (๑๐ ราย , ๖๒.๕%) ศัลยกรรมประสาท (๓ ราย, ๑๒.๕%) ศัลยกรรมทั่วไป (๑ ราย,๖.๒%) ทางเดินปัสสาวะ ๑ ราย (๖.๒%) และสูติกรรม ๑ ราย (๖.๒%)

ในโรงพยาบาลวชิระภูเก็ต มีผู้ป่วยสูติกรรมที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗ จำนวน ๓๑๓๑ ราย เข้ารับการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง ๑๖๘๔ ราย (๕๒.๖%) เสียชีวิต ๓ ราย (๐.๐๙๕%) สาเหตุจาก Pulmonary Embolism ๒ ราย (๖๖.๖%) เส้นเลือดในสมองแตกจาก PIH ๑ ราย (๓๓.๔%) สำหรับผู้ป่วยสูติกรรมที่เกิด Pulmonary Embolism มี ๓ ราย มี Perioperative ๑ ราย (๓๓.๓๓%) Intraoperative ๑ ราย (๓๓.๓๓%) Post operative(๓๓.๓๓%) เสียชีวิต ๒ ราย (๖๖.๖๔%)

อุบัติการณ์ของการเกิด Pulmonary Embolism ในผู้ป่วยสูติกรรมระหว่างผ่าตัดคลอดพบได้น้อยมาก แต่อัตราการเสียชีวิตสูงมาก สาเหตุของภาวะนี้อาจเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย การมีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิด Pulmonary Embolism ร่วมกับการมีภาวะเปลี่ยนแปลงของสรีระและสัญญาณชีพอย่างเฉียบพลัน วิสัญญีพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการให้การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ต้องมีการประเมินความเสี่ยงมีการเฝ้าระวัง สังเกตอาการเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย ตระหนักถึงภาวะแทรกซ้อนและแก้ไขภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนอื่นที่จะตามมาซึ่งจะสามารถลดอัตราการเสียชีวิตตลอดจนภาวะทุพพลภาพลง รวมถึงการนำแนวทางปฏิบัติทางคลินิกมาใช้ในการวางแผนและอภิปรายร่วมกันกับสหสาขาวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยที่มารับผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องโดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ที่มีภาวะหลอดเลือดดำอุดตันไปปอด

วิธีการศึกษา

๑. เลือกศึกษากรณีศึกษาที่เกิดอุบัติการณ์ ๑ รายในโรงพยาบาลวชิระภูเก็ตในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๗
๒. รวบรวมข้อมูลประวัติการเจ็บป่วยจากผู้ป่วยญาติและเวชระเบียน

๓. ทบทวนงานวิจัยรวบรวมความรู้ บทความวิชาการ เอกสารวารสารทางการแพทย์และการพยาบาลในผู้ป่วยที่เกิดภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด

๔. ศึกษาค้นหาปัญหาวิเคราะห์ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ข้อมูลสนับสนุนกิจกรรมการพยาบาล การประเมินผลการพยาบาลและสรุปกรณีศึกษา

การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย

ผู้ป่วยที่เป็นกรณีศึกษาได้ผ่านการขออนุญาตจากผู้ป่วยและญาติโดยขอความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรและได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการเผยแพร่กรณีศึกษานี้มิได้มีการละเมิดสิทธิของผู้ป่วยและข้อมูลส่วนตัวของผู้ป่วย กรณีศึกษาเป็นความลับ

โรคลิ่มเลือดอุดตันในปอด (Pulmonary Embolism)

โรคลิ่มเลือดอุดตันเป็นภาวะแทรกซ้อนเกิดจากมีลิ่มเลือดเกิดขึ้นในหลอดเลือดดำและหลุดไปอุดตันที่หลอดเลือดที่ปอด (venous thromboembolism หรือ VTE) โดยมักเกิดที่บริเวณหลอดเลือดดำที่ขา มีส่วนน้อยที่เกิดบริเวณหลอดเลือดดำที่แขน กลไกที่ทำให้เกิดลิ่มเลือดมี ๓ ปัจจัย คือ ๑.การไหลเวียนของเลือดลดลงเกิดจากร่างกายไม่ได้เคลื่อนไหว (immobilization) เป็นเวลานาน ๒.มีความผิดปกติของเลือดที่ทำให้เกิดลิ่มเลือดได้ง่าย (hypercoagulable states) ๓.มีผนังหลอดเลือดดำที่ผิดปกติเกิดจากมี local trauma หรือมีการอักเสบ ก้อนลิ่มเลือดดังกล่าวมีโอกาสสูงที่จะหลุดเข้าสู่หลอดเลือดดำ inferior หรือ superior vena cava ก่อนผ่านเข้าหัวใจห้องขวา และหลุดมาอุดตันที่หลอดเลือดในปอดทำให้เลือดดำไม่สามารถไปแลกเปลี่ยนก๊าซออกซิเจนเกิดภาวะออกซิเจนพร่อง (hypoxia) และหากก้อนลิ่มเลือดมีขนาดใหญ่จะทำให้มีการเพิ่มขึ้นของแรงเสียดทานในหลอดเลือดปอด (pulmonary vascular resistance) ทำให้ความดันในหัวใจห้องขวาสูงขึ้น และมีการเคลื่อน (shift) ของผนังกันหัวใจห้องล่างไปทางหัวใจห้องซ้ายล่างผลดังกล่าวร่วมกับปริมาณเลือดที่ผ่านเนื้อปอดมาสู่หัวใจห้องซ้ายก็ลดลง ทำให้ cardiac output ลดลง ผู้ป่วยจะมีความดันโลหิตต่ำลง ช็อก และเสียชีวิตในที่สุด(ทศพล, ๒๐๒๓)

สาเหตุของภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด

๑. มีเลือดที่สะสมหรือรวมตัวอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายโดยปกติ คือ แขนหรือขาเลือดมักจะรวมตัวหลังจากไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกายเป็นเวลานาน เช่น หลังจากการผ่าตัดการนอนบนเตียงนานหรือการเดินทางบนรถหรือบนเครื่องบินโดยไม่มีการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน

๒. มีการบาดเจ็บที่หลอดเลือดดำจากการหักของกระดูกหรือการผ่าตัด

๓. อาการป่วยอื่นๆ เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือดรวมถึงภาวะหัวใจล้มเหลวจากภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ หัวใจวายหรือโรคหลอดเลือดสมอง

๔. การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปัจจัยการแข็งตัวของเลือด

ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด

ผู้มีความเสี่ยง ได้แก่

๑. มีลิ่มเลือดในขาหรือโรคหลอดเลือดดำอุดตัน (Deep Vein Thrombosis หรือ DVT)

๒. ไม่ได้เคลื่อนไหวเป็นเวลานานขณะเดินทางโดยรถยนต์ รถไฟ หรือเครื่องบินเป็นเวลานานหลังทำการผ่าตัด

๓. เคยได้รับบาดเจ็บหรือมีการบาดเจ็บของเส้นเลือด

๔. ใช้อยาคุมกำเนิดแบบฮอร์โมน
๕. มีน้ำหนักเกินดัชนีมวลกาย หรือ BMI มากกว่า ๒๕ หรือเป็นโรคอ้วน BMI มากกว่า ๓๐
๖. มีอาการผิดปกติของการแข็งตัวของเลือด
๗. มีประวัติครอบครัวเป็นโรคลิ่มเลือดอุดตัน
๘. สูบบุหรี่
๙. โรคเบาหวาน
๑๐. มีประวัติภาวะหัวใจล้มเหลวหรือโรคหลอดเลือดสมอง
๑๑. เคยตั้งครรภ์หลายครั้ง
๑๒. มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี
๑๓. เป็นโรคภูมิคุ้มกันทำลายตัวเอง (SLE)

อุบัติการณ์ของการเกิดลิ่มเลือดอุดตันในปอดในสตรีมีครรภ์สูงกว่าในประชากรทั่วไปเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการแข็งตัวของเลือดในระหว่างตั้งครรภ์ส่งผลให้การสังเคราะห์ factor ๒, ๘, ๑๐ และ fibrin เพิ่มขึ้นส่งผลให้ระดับไตเตอร์ของโปรตีน S ลดลง และนำไปสู่ภาวะการแข็งตัวของเลือดที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป้าหมายก็คือลดความเสี่ยงของการมีเลือดออกในระหว่างการฝังตัวการคลอดหรือการคลอดรก โรคลิ่มเลือดอุดตันในปอดยังคงเป็นสาเหตุหลักประการหนึ่งของการเสียชีวิตในกระบวนการการตั้งครรภ์อัตราการเกิดลิ่มเลือดอุดตันในปอดทั่วโลกอยู่ประมาณ ๑ ใน ๑๐๐๐ ของการตั้งครรภ์ซึ่งสูงกว่าอัตราของประชากรหญิงที่ไม่ได้ตั้งครรภ์ถึง ๕ เท่า (Kurkciyan et al, ๒๐๒๐)

ส่วนข้อบ่งชี้ในการให้ยาละลายลิ่มเลือดมีความเสี่ยงสูงในการผ่าตัดคลอด ซึ่งมีผลลดความสามารถในการแข็งตัวของเลือดอาจทำให้มีการตกเลือดไม่หยุดจากแผลผ่าตัด ดังนั้นจึงต้องพิจารณาในการให้ยาละลายลิ่มเลือดตามแนวทางการรักษา

อาการและอาการแสดง

ผู้ป่วยมักจะมีอาการหายใจหอบเหนื่อยกระตั้นหัน แน่นหน้าอก ใจสั่น บางรายอาจมีเวียนศีรษะ อาเจียนหรือหมดสติ ออกซิเจนในเลือดต่ำ หัวใจเต้นเร็ว ฟังปอดมักได้ยินเสียง Wheezing ถ้าในรายที่มีหลอดเลือดขนาดใหญ่ไปอุดตันในหลอดเลือดปอด (Massive PE) ผู้ป่วยจะตัวเย็น ความดันโลหิตต่ำ ช็อค ร่วมกับมีอาการเขียวคล้ำหรือหยุดหายใจ (Jacobsen et al, ๒๐๑๔)

แนวทางการวินิจฉัยและการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

จากการซักประวัติ ตรวจร่างกาย สามารถจะบอกถึงความน่าจะเป็น (Pretest probability) ของ PE คือ การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการต่างๆ (Tee et al, ๒๐๑๑)

๑. ภาพถ่ายรังสีทรวงอก (Chest X-ray) มักพบว่าบางครั้งมีเนื้อปอดบางบริเวณที่มีปริมาณหลอดเลือดลดลง (Regional Hypo-perfusion) หรือเห็นมี infiltrate ลักษณะ Wedge shaped ที่บริเวณชายปอดที่เรียกว่า “Hampton’s hump” ในกรณีที่มีการตายของเนื้อปอด ในรายที่เป็นเรื้อรังอาจพบว่าหลอดเลือดที่ขึ้นปอดมีขนาดโตขึ้นและมีหัวใจห้องขวาโตขึ้น โดยปกติการส่งตรวจภาพถ่ายรังสีทรวงอก มีประโยชน์ในการแยกสาเหตุอื่นๆออกไปมากกว่าการให้การวินิจฉัย

๒. คลื่นไฟฟ้าหัวใจ (ECG ๑๒ leads) ส่วนใหญ่พบว่าหัวใจเต้นเร็ว (Sinus Tachycardia) ลักษณะ classic ที่เรียกว่า S๑Q๓T๓ (ได้แก่ มี deep S-wave ใน lead I และมี Q-Wave และ T-inversion ใน lead III) พบได้ไม่บ่อย นอกจากนี้อาจพบ T-Inversion ใน leads V๑ - V๓ได้ และ Right bundle branch block (CRBBB) บ่งบอกว่าหัวใจห้องล่างขวาทำงานผิดปกติ (Right Ventricular dysfunction)

๓. คลื่นเสียงสะท้อนหัวใจ (Echocardiography) พบว่ามีลักษณะของ Right Ventricular dysfunction กล่าวคือ หัวใจห้องล่างขวามีขนาดโต เลือดผนังกันหัวใจห้องล่าง (Interventricular septum) ไปทางหัวใจห้องล่างซ้าย และมีลิ้นหัวใจไตรคัสปิดรั่ว (Tricuspid regurgitation) บ่งบอกว่ามีความดันในปอดสูง (Pulmonary hypotension) นอกจากนี้การตรวจคลื่นเสียงสะท้อนหัวใจยังสามารถใช้ในการแยกสาเหตุอื่นๆออกไป

๔. เอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (Computered tomographic angiography : CTA) มีความแม่นยำ โดยเฉพาะสงสัยว่ามีลิ่มเลือดขนาดใหญ่ที่ขั้วปอดหรือบริเวณแขนงส่วนต้นในปอด (Subsegment) ซึ่งจะเห็นชัดเจน

๕. Troponin I หรือ T และ Pro-Brain-Type natriuretic peptide อาจสูงกว่าปกติได้ บ่งบอกว่าการตายของกล้ามเนื้อหัวใจห้องล่างขวา (Right Ventricular infarction) และ RV overload ตามลำดับ

๖. การตรวจระดับก๊าซในเลือดแดง (Arterial blood gas, ABG) พบว่ามีระดับออกซิเจนในเลือดต่ำ (Hypoxia) ร่วมกับมีระดับคาร์บอนไดออกไซด์ในเลือดต่ำ (Hypocapnia) และมีค่า alveolar-arterial oxygen gradient กว้าง

๗. ค่า biomarkers ต่างๆที่พบว่าสูงกว่าปกติ ได้แก่

- D-dimer ซึ่งเกิดจากการที่fibrin ถูกย่อยสลายโดย plasmin บ่งบอกว่ามีกระบวนการสลายลิ่มเลือดเกิดขึ้นภายในร่างกาย ถ้าค่า D-dimer ปกติจะสามารถ exclude การวินิจฉัย PE ออกไปได้

๘. การตรวจค่าการแข็งตัวของเลือด เช่น Protein C หรือ S

การรักษา

การรักษาเบื้องต้น ได้แก่ การฟื้นฟูชีพจร (Resuscitate) ในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการช็อค หรือหัวใจวาย และการให้การรักษาเฉพาะโรค ได้แก่ การให้ยาละลายลิ่มเลือด (Thrombolytics) หรือยาต้านลิ่มเลือด (anticoagulant) การฟื้นฟูชีพจร (Resuscitate) ได้แก่ การแก้ไขภาวะขาดออกซิเจนในเลือดโดยการให้ออกซิเจน ถ้าผู้ป่วยไม่รู้สีกตัว อาจต้องมีการใส่ท่อหลอดลมคอ (Endotracheal Tube) เพื่อช่วยการหายใจ ให้สารน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณไหลเวียนของเลือดหากผู้ป่วยมีภาวะความดันโลหิตต่ำ ร่วมกับการให้ยากระตุ้นการบีบตัวของหัวใจ (Inotrope agents) เช่น Dopamine หรือ Epinephrine ทางหลอดเลือดดำ

การให้ยาละลายลิ่มเลือด

ข้อบ่งชี้ในการให้ (Indications) ได้แก่

๑. ผู้ป่วย Massive PE ที่มาด้วยอาการช็อค หรือความดันโลหิตต่ำ (Hypotension)

๒. ผู้ป่วย Submassive PE ที่ความดันโลหิตปกติแต่ตรวจด้วยคลื่นเสียงสะท้อนหัวใจ (Echocardiography) หรือ CT/MRI พบว่ามีหัวใจห้องขวาโตและมีความเสียหายต่อหัวใจห้องขวาสูง (Right Ventricular strain) ร่วมกับมีค่า Pro-BNP และ Troponin สูงขึ้น บ่งบอกว่าการทำงานของหัวใจห้องล่างขวาผิดปกติ

สำหรับในผู้ป่วยที่ไม่มีอาการ และผลการตรวจไม่มีลักษณะที่บ่งบอกถึงความเสียหายต่อหัวใจห้องขวาสูง การให้ยาละลายลิ่มเลือดอาจเสี่ยงต่อการเกิดเลือดออกผิดปกติมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ

สำหรับการผ่าตัดเอาลิ่มเลือดออก (Surgical embolectomy) มีข้อบ่งชี้ในกรณีที่

๑. ผู้ป่วยมีภาวะข้อค
๒. มีข้อห้าม (Contraindications) ในการให้ยาละลายลิ่มเลือด
๓. ในกรณี Chronic pulmonary embolism ที่มีความดันในปอดที่สูงมาก

การให้ยาต้านลิ่มเลือด

การป้องกันภาวะลิ่มเลือดในหลอดเลือดดำ (VTE prophylaxis) โดยการให้ Heparin ขนาดต่ำๆ (Low dose) อาจพิจารณาให้ในผู้ป่วยที่เกิดขึ้นอย่างเฉียบพลัน และต้องนอนอยู่บนเตียงนานๆ พบว่าทำให้ลดอุบัติการณ์ของ DVT/PE ในผู้ป่วยกลุ่มนี้ได้

Warfarin

Warfarin เป็นยาต้านลิ่มเลือดแบบรับประทานที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย แนะนำให้เริ่มรับประทาน ๒-๓ วัน ก่อนจะหยุด Heparin เนื่องจากทั้ง Protein C และ Protein S เป็น Vitamin K dependent ดังนั้น การให้ Warfarin อาจทำให้เกิดภาวะ Hypercoagulable ชั่วคราว ระยะเวลาในการให้ยาต้านลิ่มเลือดโดยทั่วไปให้ ๖ เดือน สำหรับการเกิด PE ครั้งแรก ในกรณีที่ไม่สามารถหาปัจจัยเสี่ยงที่สามารถแก้ไขได้หรือไม่ทราบสาเหตุ (Idiopathic PE) แนะนำอาจให้ยาต้านลิ่มเลือดตลอดชีวิต

การใส่ Vena cava filter

ข้อบ่งชี้ในการใส่ Vena cava filter เพื่อป้องกันการเกิดลิ่มเลือดที่อาจจะหลุดไปอุดตันที่ปอด ได้แก่ ผู้ป่วยที่ไม่สามารถให้ยาต้านลิ่มเลือดได้ เช่น จะต้องผ่าตัดหรือมีเลือดออก หรือยังเกิดมี DVT หรือ PE แม้ได้ยาละลายลิ่มเลือดตลอด การใส่อาจเป็นแบบชั่วคราวและเอาออกภายใน ๑๒ สัปดาห์ หรือใส่แบบถาวรก็ได้

กรอบแนวคิด

๑. กระบวนการพยาบาล ๕ ขั้นตอน การประเมิน (Assessment), การวินิจฉัยทางการพยาบาล (Nursing Diagnosis), การวางแผนการพยาบาล (Planning), การปฏิบัติการพยาบาล (Implementation), และการประเมินผลการพยาบาล (Evaluation) (Nanda, ๒๐๑๗)

๒. แบบแผนสุขภาพกอร์ดอน ๑๑ แบบแผน

๑. การรับรู้และการดูแลสุขภาพ ๒. โภชนาการและการเผาผลาญสารอาหาร ๓. การขับถ่าย ๔. กิจวัตรประจำวันและการออกกำลังกาย ๕. การพักผ่อนนอนหลับ ๖. สถิติปัญหาและการรับรู้ ๗. การรู้จักตนเองและอัตมโนทัศน์ ๘. บทบาทและสัมพันธภาพ ๙. เพศและการเจริญพันธุ์ ๑๐. การปรับตัวและการเผชิญกับความเครียด ๑๑. ความเชื่อ

๓. มาตรฐานการพยาบาลวิสัญญี ๙ มาตรฐาน

๑. การพยาบาลระยะก่อนให้การพยาบาลวิสัญญี ๒. การพยาบาลระยะให้บริการวิสัญญี ๓. การพยาบาลระยะหลังให้การพยาบาลวิสัญญี ๔. การดูแลต่อเนื่อง ๕. การสร้างเสริมสุขภาพ ๖. การคุ้มครองภาวะสุขภาพ ๗. การให้ข้อมูลและความรู้ด้านสุขภาพ ๘. การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ๙. การบันทึกทางการพยาบาล

ผลการศึกษา

กรณีศึกษา

ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ ๓๘ ปี น้ำหนัก ๙๒ กิโลกรัม สูง ๑๕๒ เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย (BMI) ๓๙.๘๒ อาชีพแม่บ้าน ภูมิลำเนาจังหวัดระนอง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต G๔P๑A๒ อายุครรภ์ ๓๗ สัปดาห์ ๔ วัน แพทย์นัดมาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องเนื่องจากท้องแรกได้รับการผ่าตัดคลอด (Previous Cesarean section) ไม่มีอาการเจ็บครรภ์คลอด ไม่มีน้ำเดิน ลูกดิ้นดี ปฏิเสธโรคประจำตัว ผู้ป่วยให้ประวัติว่าปี พ.ศ.๒๕๖๓ หลังกัมกับของมีอาการตาซ้ายมองด้านข้างไม่เห็น เวียนศีรษะ อาเจียนมาก ไม่มีแขนขาชาหรืออ่อนแรง เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนมีการเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT Scan) ไม่พบอาการเลือดออกในสมองแต่แพทย์สงสัยว่ามีลิ่มเลือดอุดตันในสมอง ผู้ป่วยมีความประสงค์ขอมารักษาตัวที่โรงพยาบาลรัฐบาล ระหว่างรอตรวจรักษาผู้ป่วยปฏิเสธการรักษาและไปตรวจที่คลินิก ได้รับยาละลายลิ่มเลือดกลับไปทานที่บ้าน ๑ เดือน จากนั้นผู้ป่วยอาการทุเลาลงไม่มีอาการดังกล่าวจึงไม่ได้มาตรวจตามแพทย์นัดครั้งต่อไป ไม่มีประวัติแพ้ยา ไม่มีประวัติดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ ปฏิเสธการรับประทานยาประจำ ประวัติการตั้งครรภ์ ท้องที่ ๑ พ.ศ.๒๕๖๐ ผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องได้รับยาระงับความรู้สึกแบบทั่วร่าง ท้องที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตั้งครรภ์ไข่ปลาอุกได้รับการขูดมดลูก ท้องที่ ๓ พ.ศ.๒๕๖๖ แท้งบุตร ได้รับการขูดมดลูกหลังจากนั้นมีเลือดออกทางช่องคลอดตลอดหนึ่งเดือนจึงมาตรวจพบว่ามีรอยแผลบริเวณแผลผ่าตัดคลอดด้านในมดลูกจึงเข้ารับการผ่าตัดส่องกล้องเพื่อซ่อมแซมมดลูกด้วยการให้ยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ท้องที่ ๔ พ.ศ.๒๕๖๗ ตั้งครรภ์ปกติพบว่ามีภาวะเบาหวานระหว่างตั้งครรภ์จากการตรวจทดสอบความทนทานต่อกลูโคส (Oral glucose Tolerance test หรือ OGTT) พบว่าระดับน้ำตาล ๑๒๖ mg/dl รักษาด้วยการคุมอาหาร ก่อนเข้าห้องผ่าตัด ระดับน้ำตาล ๑๐๙ mg/dl น้ำตาลในเลือดอยู่ในระดับปกติ ประวัติการฝากครรภ์ ฝากครรภ์ ๑๐ ครั้ง ที่โรงพยาบาลวชิระภูเก็ตและที่คลินิก Blood group O Rh Positive Allserology Negative ผล Hct ๓๗% และ ๓๙% ความดันโลหิต ๑๑๓/๗๗ มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ ๗๐ ครั้ง/นาที หายใจ ๒๐ ครั้งต่อนาที อุณหภูมิร่างกาย ๓๖.๘ องศาเซลเซียส แพทย์นัดมาผ่าตัด ก่อนเข้าห้องผ่าตัดผู้ป่วยมีความวิตกกังวลเนื่องจากครั้งแรกผู้ป่วยได้รับการระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (General Anesthesia) จึงได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ (Spinal Anesthesia) ก่อนทำผ่าตัดและการปฏิบัติตัวหลังให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ผลข้างเคียงระหว่างให้ยาระงับความรู้สึก ผู้ป่วยลดความวิตกกังวลลดลง เมื่อเข้าห้องผ่าตัดได้ติดอุปกรณ์เพื่อวัดสัญญาณชีพ และให้สารน้ำอย่างรวดเร็วทางหลอดเลือดดำ (Preload) เพื่อป้องกันภาวะความดันโลหิตลดลงหลังการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ จากนั้นแพทย์วิสัญญีจะทำการฉีดยาชา ๐.๕% Heavy Marcain ๒.๒ ml with spinal morphine ๐.๒ mg เข้าทางช่องไขสันหลัง จากนั้นจัดทำLUD(Left Uterine Displacement) เพื่อลดแรงกดทับของมดลูกบนหลอดเลือดใหญ่ และช่วยเพิ่มการไหลเวียนของเลือดกลับสู่หัวใจ เตรียมผ่าตัดและให้ออกซิเจนทางหน้ากาก (Oxygen Mask with bag) ๖ ลิตรต่อนาที ร่วมกับการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำอย่างรวดเร็ว(Co load) ขณะฉีดยาชาเข้าช่องไขสันหลัง (phongphit, ๒๐๑๙) โดยวัดสัญญาณชีพทุก ๑ นาทีพบว่ามีความดันโลหิตต่ำเกิน ๔๐% ของความดันแรกรับ (๑๓๐/๘๐mmHg) โดยความดันโลหิตอยู่ที่ ๘๕/๔๒ มิลลิเมตรปรอท จึงให้ยาเพิ่มความดัน โดยให้ยา Ephedrine ๖ มิลลิกรัม ๒ ครั้ง ทางหลอดเลือดดำ เมื่อความดันโลหิตเพิ่มเป็น ๑๑๐/๗๐ มิลลิเมตรปรอท ทดสอบระดับการชาได้ระดับที่สามารถผ่าตัดได้ แพทย์ผ่าตัดจึงเริ่มทำผ่าตัด จนกระทั่งทารกคลอดเพศชาย Apgar Score นาทีที่ ๑ และ ๕ ได้ ๙ และ ๑๐ ตามลำดับ และขณะที่ทารกคลอด ผู้ป่วยมีอาการกระสับกระส่ายบนแน่นหน้าอก หายใจไม่ออก กัดฟันแน่น กำมือแน่น ริมฝีปากเริ่มเขียวคล้ำ ปลายมือเริ่มเขียวคล้ำ วัดออกซิเจนในเลือดไม่ได้ วัดความดันโลหิตไม่ได้ ผู้ป่วยเริ่มหมดสติ จึงได้ทำการช่วยหายใจผู้ป่วยแบบแรงดันบวก (Positive Pressure) ผ่านหน้ากากช่วยหายใจ

เตรียมใส่ท่อช่วยหายใจ ก่อนใส่ท่อช่วยหายใจ อัตราการเต้นของหัวใจลดลงเหลือ ๒๖ ครั้งต่อนาที ความดันโลหิตยังวัดไม่ได้ แพทย์วิสัญญีให้ยา Atropine ๐.๖ มิลลิกรัมและ Adrenaline ๑ มิลลิกรัม ทางหลอดเลือดดำ จากนั้นให้ยาคลายกล้ามเนื้อ Succinylcholine ๑๐๐ มิลลิกรัม ใส่ท่อช่วยหายใจเบอร์ ๗ ลึก ๒๐ เซนติเมตร หลังใส่ท่อช่วยหายใจทำการบีบด้วย Ambu bag และตรวจวัดค่าคาร์บอนไดออกไซด์จากท่อช่วยหายใจ (End-Tidal carbon dioxide : ETCO₂) ซึ่งไม่พบค่า ETCO₂ ขึ้น แพทย์วิสัญญีจึงทำการบีบ Ambu bag ด้วยวิธีช่วยหายใจแบบเร็ว (Hyperventilation) แบบแรงดันบวก (Positive Pressure) หลังจากช่วยหายใจประมาณ ๒-๓ นาที พบค่า ETCO₂ ความดันโลหิตวัดได้ ๑๖๐/๑๑๐ มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๕๐ ครั้งต่อนาที ค่าออกซิเจนในเลือด (Oxygen Saturation : O₂Sat) ๙๘% แพทย์ผ่าตัดทำการผ่าตัดต่อจนเสร็จการผ่าตัด วิสัญญีแพทย์ใส่สายสวนหลอดเลือดดำส่วนกลาง (Central line) เพื่อประเมินการได้รับสารน้ำ และเพื่อให้สารน้ำอย่างเพียงพอ ผู้ป่วยเสียเลือดประมาณ ๔๐๐ มิลลิลิตร ได้รับสารน้ำ ๒,๑๕๐ มิลลิลิตร ปัสสาวะออก ๕๐ มิลลิลิตร ความดันโลหิต ๑๒๐/๖๐ มิลลิเมตรปรอท อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๒๐ ครั้งต่อนาที O₂Sat ๙๘-๙๙% หลังผ่าตัดเสร็จผู้ป่วยเริ่มรู้สึกตัวจึงอธิบายเกี่ยวกับภาวะโรคแล้วให้ยานอนหลับ Midazolam ๕ มิลลิกรัม และยาคลายกล้ามเนื้อ Cisatracurium ๕ มิลลิกรัม ส่งผู้ป่วยไปห้องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (Computed tomographic angiography : CTA) เพื่อประเมินหลอดเลือดในปอด และย้ายไปดูแลต่อที่หอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม

ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์พบว่ามี Intraluminal clot at Right main pulmonary artery and lateral basal segment RLL pulmonary artery, Suggestion of acute pulmonary embolism (พบว่ามีลิ่มเลือดในหลอดเลือดปอดหลักด้านขวาและหลอดเลือดปอดกลีบล่างขวาที่ส่วนฐานด้านข้างบ่งชี้ว่ามีเส้นเลือดอุดตันในปอดเฉียบพลัน)

หอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม ได้ตรวจทางห้องปฏิบัติการ โดยตรวจค่า Troponin I พบค่า ๑๐๒๓.๒๕ pg/ml มีการส่งตรวจ Protein ที่มีส่วนต่อการแข็งตัวของเลือดพบว่ามี Free Protein S ๓๘% ผลเอกซเรย์ปอด พบว่ามีหัวใจขนาดโตขึ้น มีภาวะปอดแฟบร่วมด้วยทั้งสองข้าง ขณะที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวที่หอผู้ป่วยหนักศัลยกรรม แพทย์ให้การรักษาโดย

- On Ventilator PCV mode Pi ๑๕ PEEP ๔ RR ๑๔ FiO₂ ๐.๖
- ให้สารน้ำอย่างเพียงพอผ่าน Central Line
- ประเมินสารน้ำเข้าและออกจากร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุลโดยประเมินจากค่าความดันหลอดเลือดดำส่วนกลาง (Central venous pressure: CVP) เพื่อให้ได้รับสารน้ำในภาวะสมดุล
- ส่งปรึกษาต่างแผนกเรื่องการให้ยาละลายลิ่มเลือด แต่ในผู้ป่วยรายนี้มีการทำผ่าตัดคลอด อาจเกิดภาวะเสี่ยงที่จะเกิดการตกเลือดหลังคลอดหรือมีภาวะเลือดออกจากแผลผ่าตัดได้ จึงวางแผนในการใส่ตัวกรองหลอดเลือด (IVC filter) ในหลอดเลือดดำใหญ่เข้าสู่หัวใจเพื่อป้องกันลิ่มเลือดอุดตันเพิ่ม

วันที่ ๑ หลังทำผ่าตัด ส่งทำผ่าตัด CTA of the pulmonary artery , Whole abdomen and both lower extremity พบว่ามียังพบว่ามีลิ่มเลือดขนาดเล็กในหลอดเลือดในปอดส่วนกลีบบนขวา, มีเส้นเลือดใหญ่ในปอดมีขนาดขยาย ๓.๒ เซนติเมตรซึ่งปกติในผู้หญิงไม่ควรเกิน ๒.๗ เซนติเมตร, มีภาวะปอดแฟบเล็กน้อยทั้งสองข้าง, มีน้ำในช่องเยื่อหุ้มปอดเล็กน้อย ผู้ป่วยเริ่มรู้สึกตัว หายใจด้วยท่อช่วยหายใจ สามารถหายใจเองได้มากขึ้น สัญญาณชีพปกติ แพทย์จึงได้ถอดท่อช่วยหายใจ และให้ออกซิเจนแรงดันสูง (HFNC ๔๐ LPM) หลังจากนั้นเปลี่ยนมาเป็นออกซิเจนแบบใส่สายจมูก ๓ ลิตรต่อนาที

วันที่ ๒ หลังทำการผ่าตัด ผู้ป่วยรู้สึกตัวดีหายใจได้ดีไม่เหนื่อย สามารถเอาออกซิเจนออกได้

วันที่ ๓ ผู้ป่วยสามารถย้ายกลับตึกหลังคลอด ช่วยเหลือตัวเองและทำกิจวัตรประจำวันได้เล็กน้อย

วันที่ ๔ ผู้ป่วยสามารถลุกเดินไปทำกิจวัตรประจำวันได้ ไม่ปวดแผล รวมนอนโรงพยาบาล ๙ วัน แพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้

แบบแผนสุขภาพกอร์ดอน

แบบแผนที่ ๑ การรับรู้เกี่ยวกับสุขภาพ และการดูแลตนเอง

รับรู้ว่ามี การตั้งครรภ์ และการผ่าตัดคลอด เคยมีภาวะแท้งบุตร ปฏิเสธโรคประจำตัวแต่ยอมรับว่าเคยมีปัญหา สงสัยล้มเลือดอุดตันในสมองได้รับการรักษาจากคลินิก ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ครึ่งนี้รับรู้ว่าการตั้งครรภ์ครบกำหนด และ แพทย์นัดผ่าตัดคลอด

แบบแผนที่ ๒ โภชนาการและการเผาผลาญอาหาร

รับประทานอาหารวันละ ๓ มื้อ ครบ ๕ หมู่ มีรับประทานอาหารว่างระหว่างมื้อทุกวัน BMI ๓๙.๘๒ (ในหญิง ตั้งครรภ์ควรอยู่ในช่วง ๑๘.๕-๒๔.๙ kg/m^๒) พยายามหลีกเลี่ยงขนมหวาน น้ำหวาน ไอศกรีม ผลไม้แห้ง น้ำอัดลม

แบบแผนที่ ๓ การขับถ่ายของเสีย

ปัสสาวะบ่อยช่วงตั้งครรภ์ ไม่มีอาการท้องผูก

แบบแผนที่ ๔ การออกกำลังกาย

ไม่ได้ออกกำลังกาย เนื่องจากมีน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นขณะตั้งครรภ์ทำให้ออกกำลังกายแล้วเหนื่อยง่าย

แบบแผนที่ ๕ การพักผ่อนนอนหลับ

นอนวันละ ๖-๘ ชั่วโมง ไม่มีอาการอ่อนเพลีย เป็นคนนอนหลับง่าย แต่ต้องนอนตะแคงเพราะขนาดมดลูกที่ใหญ่ขึ้น

แบบแผนที่ ๖ สถิติปัญญาและการรับรู้

จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ตามองเห็นชัดเจน หูได้ยินเสียงชัดเจน การรับกลิ่นการสัมผัสปกติ การรับรู้ต่อ เวลาและสถานที่ปกติ พูดคุยตอบคำถามได้ปกติ

แบบแผนที่ ๗ การรับรู้ตนเองและอัตมโนทัศน์

รับรู้ภาวะตั้งครรภ์ของตนเอง พึงพอใจในการตั้งครรภ์ครั้งนี้แต่ไม่พึงพอใจในน้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น ผู้ป่วยวางแผน หลังคลอดจะลดน้ำหนัก

แบบแผนที่ ๘ บทบาทและสัมพันธภาพในครอบครัว

สมรส ครอบครัวดูแลดี มีสามีมาตรวจด้วยทุกครั้ง ตามนัด

แบบแผนที่ ๙ เพศสัมพันธ์และการเจริญพันธุ์

ไม่พบความผิดปกติใด ๆ ไม่ทำหมัน มีการวางแผนการมีบุตร

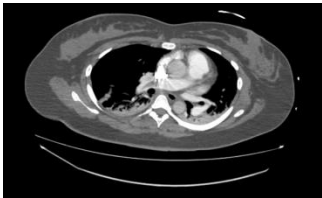
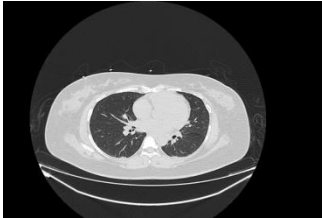
แบบแผนที่ ๑๐ การปรับตัวและการเผชิญกับความเครียด

วิตกกังวลเกี่ยวกับวิธีการผ่าตัดคลอด เนื่องจากการผ่าตัดคลอดครั้งแรกผู้ป่วยได้รับการดมยาสลบทำให้ต้องการดม ยาสลบเหมือนครั้งแรก

แบบแผนที่ ๑๑ คุณค่าและความเชื่อ

นับถือศาสนาพุทธกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

ตารางที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ	
ผลการศึกษา	
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ	
ข้อมูลทั่วไป	ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ ๓๘ ปี น้ำหนัก ๙๒ กิโลกรัม สูง ๑๕๒ เซนติเมตร ดัชนีมวลกาย(BMI) ๓๙.๘๒ G๔P๑A๒ อายุครรภ์ ๓๗ สัปดาห์ ๔ วัน
ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน	G๔P๑A๒ อายุครรภ์ ๓๗ สัปดาห์ ๔ วัน แพทย์นัดผ่าตัด
ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต	๔ ปีก่อน หลังล้มทับของมีอการตาซ้ายมองด้านข้างไม่เห็น เวียนศีรษะ อาเจียนมาก ไม่มีแขนขาอ่อนแรงหรือชา เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล เอกซน เอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT Scan) ไม่พบอาการเลือดออกในสมอง และสงสัยว่ามีลิ่มเลือดอุดตันในสมอง แต่เนื่องจากมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายจึง ขอมารักษาตัวที่โรงพยาบาลรัฐบาล ระหว่างรอตรวจรักษาผู้ป่วยไม่พอใจการ บริการจึงปฏิเสธการรักษาและไปรับการตรวจที่คลินิกได้รับยาละลายลิ่ม เลือดกลับไปทานที่บ้าน ๑ เดือน จากนั้นผู้ป่วยอาการดีขึ้นจึงไม่ได้มาตามนัด แพทย์
โรคประจำตัว	ปฏิเสธโรคประจำตัว
ประวัติการแพ้อาหาร/แพ้ยา	ปฏิเสธ
ประวัติการใช้	ปฏิเสธ
สารเสพติด	ปฏิเสธ
วินิจฉัยการผ่าตัด	แพทย์นัดมาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง
เอกซเรย์ปอด	ไม่ได้ตรวจ
คลื่นไฟฟ้าหัวใจ	ไม่ได้ตรวจ
ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	CBC WBC ๙๔๑๐ cells/ml Hb ๑๓gm/dlHct๓๙ % Platelet ๒๑๔,๐๐๐ cell/ml
ระยะเวลาผ่าตัด	๑ ชั่วโมง ๕ นาที
จำนวนการเสียเลือด	๔๐๐ มิลลิลิตร
จำนวนวันนอน	๙ วัน

ตารางที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ	
ผลการศึกษา	
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสุขภาพ	
หลังทำผ่าตัด - ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ - ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ - เอกซเรย์ปอด หลังทำผ่าตัด ๑ วัน - ผลเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ - เอกซเรย์ปอด	PULMONARY CTA. HISTORY : Pulmonary embolism. Comparative study : None FINDING : Intraluminal clot at right main pulmonary artery and lateral basal segment RLL pulmonary artery is depicted. Subpleural atelectasis at dependent lungs region is depicted. Tip of ETT is above carina ๒.๓ cm. No mediastinal lymphadenopathy is detected. Trachea and both main bronchi are patent. ===== [Conclusion] ===== ๑. Intraluminal clot at right main pulmonary artery and lateral basal segment RLL pulmonary artery, suggestive of acute pulmonary embolism. Intraluminal clot at right main pulmonary artery and lateral basal segment RLL pulmonary artery, suggestive of acute pulmonary embolism Troponin I ๑๐๒๓:๒๕ pg/ml (ค่าปกติ < ๑๕.๖ pg/ml) Protein (Free Protein S) ๓๘% (ค่าปกติ ๖๒.๘-๑๓๙.๖) หัวใจมีขนาดโตขึ้น มีภาวะปอดแฟบ (Lung atelectasis) ทั้ง ๒ ข้าง Possibly small acute thrombus in segmental branches of pulmonary artery of RUL - Prominent size of pulmonary trunk, about ๓.๒ cm in diameter - Normal heart size - Minimal subsegmental/dependent atelectasis in both lungs - - No obvious thrombosis along IVC and both femoropopliteal veins - A ๑.๗-cm arterial enhancing lesion at hepatic segment II - Small hypodense lesions at hepatic segment VIII - Minimal subhepatic fluid - Diffuse enlargement of uterus - Unremarkable gallbladder, pancreas, spleen, bilateral adrenal glands and both kidneys - Unremarkable urinary bladder with indwelling intermittent catheter - No bone destruction ผลเอกซเรย์ปอดหลังถอดท่อช่วยหายใจ

ตารางการเปรียบเทียบทฤษฎีการเกิดโรคกับกรณีศึกษา

ทฤษฎี	กรณีศึกษา
- โรคลิ่มเลือดอุดตันในปอด (Pulmonary Embolism : PE) คือ การอุดตันของเลือดในปอดหนึ่งหลอดเลือดขึ้นไป ในกรณีส่วนใหญ่เกิดจากลิ่มเลือดที่เริ่มต้นนอกระบบหลอดเลือดดำลึกของขาหรืออุ้งเชิงกรานที่ไหลไปที่ปอด สาเหตุของภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด - มีเลือดที่สะสมหรือรวมตัวอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายโดยปกติ คือ แขนหรือขาเลือดมักจะรวมตัวหลังจากไม่ได้เคลื่อนไหวร่างกายเป็นเวลานาน เช่น หลังจากการผ่าตัดการนอนบนเตียงนานหรือการเดินทางบนรถหรือบนเครื่องบินโดยไม่มีการเคลื่อนไหวเป็นเวลานาน - มีการบาดเจ็บที่หลอดเลือดดำจากการหักของกระดูกหรือการผ่าตัด - อาการป่วยอื่นๆ เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือดรวมถึงภาวะหัวใจล้มเหลวจากภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ หัวใจวายหรือโรคหลอดเลือดสมอง - การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของปัจจัยการแข็งตัวของเลือด ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด - มีลิ่มเลือดในขาหรือโรคหลอดเลือดดำอุดตัน (Deep Vein Thrombosis หรือ DVT) - ไม่ได้เคลื่อนไหวเป็นเวลานาน - เคยได้รับบาดเจ็บหรือมีการบาดเจ็บของเส้นเลือด - ใช้ยากุมกำเนิดแบบฮอร์โมน - มีน้ำหนักเกินดัชนีมวลกาย หรือ BMI มากกว่า ๒๕ หรือโรคอ้วน BMI มากกว่า ๓๐ - มีอาการผิดปกติของการแข็งตัวของเลือด - มีประวัติครอบครัวเป็นโรคลิ่มเลือดอุดตัน - สูบบุหรี่ - โรคเบาหวาน - มีประวัติภาวะหัวใจล้มเหลวหรือโรคหลอดเลือดสมอง - เคยตั้งครรภ์หลายครั้ง - มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี - เป็นโรคมะเร็งหรือรับประทานยาต้านมะเร็ง (SLE)	- ผู้ป่วยรายนี้เกิดภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอดขณะทำผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง ด้วยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ สาเหตุของการเกิดโรค - ผู้ป่วยรายนี้มีสาเหตุเกิดจากการมีการบาดเจ็บของหลอดเลือดจากการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องและมีการแข็งตัวของเลือดที่ผิดปกติ Protein S ต่ำกว่าปกติ ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคของผู้ป่วยรายนี้คือ - มีน้ำหนักเกิน ดัชนีมวลกาย (BMI) ๓๙.๘๒ - ประวัติการตั้งครรภ์ ๔ ครั้ง - มีภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ - เคยมีประวัติสงสัยว่ามีลิ่มเลือดอุดตันในสมอง

ทฤษฎี	กรณีศึกษา
อาการและอาการแสดง ผู้ป่วยมักจะมีอาการหายใจหอบเหนื่อยกะทันหัน แน่นหน้าอก ใจสั่น บางรายอาจมีเวียนศีรษะ อาเจียนหรือหมดสติ ออกซิเจนในเลือดต่ำ หัวใจเต้นเร็ว ฟังปอดมักได้ยินเสียง Wheezing ถ้าในรายที่มีหลอดเลือดขนาดใหญ่ไปอุดตันในหลอดเลือดปอด (Massive PE) ผู้ป่วยจะตัวเย็น ความดันโลหิตต่ำ ช็อค ร่วมกับมีอาการเขียวคล้ำหรือหยุดหายใจ แนวทางการวินิจฉัยและส่งตรวจ ๑. ภาพรังสีเอกซเรย์ปอด ๒. ผลการตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (EKG) ๓. ผลตรวจคลื่นเสียงสะท้อนหัวใจ (Echocardiography) ๔. เอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (Computered tomographic angiography : CTA) ๕. Troponin I หรือ T และ Pro-Brain-Type natriuretic peptide ๖. การตรวจระดับก๊าซในเลือดแดง (Arterial blood gas, ABG) ๗. ค่า biomarkers ต่างๆ ๘. การตรวจค่าการแข็งตัวของเลือด เช่น Protein C หรือ S ภาวะขาดโปรตีน S เป็นความผิดปกติทางพันธุกรรมที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดลิ่มเลือด เช่น ลิ่มเลือดอุดตันในหลอดเลือดดำส่วนลึก (DVT) หรือภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด (PE)	อาการและอาการแสดง ผู้ป่วยรายนี้ขณะที่รถคลอตมีอาการ กระสับกระส่าย บ่นแน่นหน้าอก หายใจไม่ออก กัดฟันแน่น กำมือแน่น ริมฝีปากและปลายมือเริ่มเขียวคล้ำ ตรวจวัดสัญญาณชีพและค่าออกซิเจนในเลือดไม่ได้ ผู้ป่วยหมดสติ ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ ระยะเวลาแรกตรวจไม่พบค่าคาร์บอนไดออกไซด์ที่ออกจากปอด มีอัตราการเต้นของหัวใจช้า หลังจากแก้ไขภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้น แพทย์สามารถผ่าตัดต่อได้จนสำเร็จ แนวทางการวินิจฉัยและส่งตรวจ ๑. ผลการตรวจเอกซเรย์ปอดพบหัวใจมีขนาดโตขึ้น มีภาวะปอดแฟบ (Lung atelectasis) ทั้ง๒ข้าง ๒. ผล CTA พบว่ามีลิ่มเลือดในหลอดเลือดปอดหลักด้านขวาและหลอดเลือดปอดกลีบข้างขวาที่ส่วนฐานด้านข้างบ่งชี้ว่ามีเส้นเลือดอุดตันในปอดเฉียบพลัน ๓. ผล Troponin I ๑๐๒๓:๒๕ pg/ml(ค่าปกติ < ๑๕.๖ pg/ml) บ่งชี้ว่ามีการบาดเจ็บหรือเสียหายของกล้ามเนื้อหัวใจ ๔. ผล Protein (Free Protein S) ๓๘% (ค่าปกติ ๖๒.๘-๑๓๙.๖) ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดลิ่มเลือดอุดตัน

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบการพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด		
ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล	กิจกรรมการพยาบาล	การประเมินผล
การพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ๑. ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลต่อการผ่าตัด และการรับรู้ความรู้สึกเฉพาะที่ ข้อมูลสนับสนุน - ผู้ป่วยมีสีหน้าวิตกกังวลเมื่อซักประวัติ - ผู้ป่วยต้องการหลับเนื่องจากผ่าตัดครั้งแรกใช้วิธีระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย (ดมยาสลบ) วัตถุประสงค์ - ผู้ป่วยและญาติคลายความวิตกกังวล การพยาบาลระยะผ่าตัด ๑. เกิดภาวะช็อคเนื่องจากมีภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด ข้อมูลสนับสนุน - วัดความดันโลหิตไม่ได้ วัดค่าออกซิเจนปลายนิ้วไม่ได้ - ผู้ป่วยหมดสติ - วัตถุประสงค์ - ปลอดภัยจากภาวะช็อค ๒. เกิดภาวะความดันโลหิตตกหลังให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ข้อมูลสนับสนุน - ผู้ป่วยรู้สึกว่ามีอาการแน่นหน้าอกกระสับกระส่าย หายใจไม่ทั่วท้อง คลื่นไส้	๑. สร้างสัมพันธภาพ ทำความรู้จัก ชื่อ สกุล และตัวผู้ป่วย ๒. ประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจ โดยสร้างสัมพันธภาพด้วยท่าทีที่เป็นมิตรและพร้อมให้การช่วยเหลือ ๓. ประเมินความกลัวและความวิตกกังวลของผู้ป่วย โดยสนใจรับฟังปัญหา กระตุ้นให้ระบายสิ่งที่ยังวิตกกังวล ซักถามความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น ๔. เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยเลือกวิธีการระงับความรู้สึกหลังได้รับข้อมูลทั้งหมด ๑. เผื่อระวังภาวะผิดปกติจากอาการแสดงของผู้ป่วยและสัญญาณชีพ เมื่อสงสัยว่าผู้ป่วยมีภาวะลิ่มเลือดอุดตันในปอด ร้องขอความช่วยเหลือจากวิสัญญีแพทย์ ๒. มีการเตรียมยา อุปกรณ์ แลเวชภัณฑ์ให้พร้อมใช้งาน เตรียมท่อช่วยหายใจขนาดต่างๆให้พร้อมใช้ ใส่ท่อช่วยใจได้ทันทีที่ผู้ป่วยหยุดหายใจ ตรวจสอบตำแหน่งที่ถูกต้องทันทีหลังใส่ท่อช่วยหายใจ ๓. มีหัวใจเต้นช้า ๒๖ ครั้ง/นาที ให้ยาเพิ่มการบีบตัวของหัวใจ Atropine และ Adrenaline ติดตามสัญญาณชีพหลังให้ยา ๔. ดูแลการหายใจด้วยเครื่องช่วยหายใจ ๑. ให้สารน้ำอย่างเพียงพอก่อนการระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ๕๐๐-๑๐๐๐ มิลลิลิตร ๒. หลังให้ยาระงับความรู้สึก จัดท่าให้มดลูกเอียงไปด้านซ้าย ด้วยการหนุนสะโพกด้วยหมอนเฉพาะสำหรับจัดท่า (Left Uterine displacement) เพื่อป้องกันมดลูกกดทับหลอดเลือดดำใหญ่บริเวณช่องท้อง ๓. วัดสัญญาณชีพทุก ๑ นาที จนกว่าจะคงที่ จึงเปลี่ยนเป็นทุก ๒.๕ นาที	- ผู้ป่วยและญาติมีความวิตกกังวลลดลง ผู้ป่วยและญาติ สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสขึ้น พร้อมเข้ารับการผ่าตัด เลือกวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ - ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากภาวะช็อค - หลังแก้ไขปัญหาลักษณะพบว่าผู้ป่วยมีสัญญาณชีพ - ออกซิเจนในเลือด ๙๘-๙๙% - ความดันโลหิต ๑๒๐/๖๐ mmHg - อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๒๐ ครั้ง/นาที - ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะความดันโลหิตตกหลังให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ - ผู้ป่วยมีความดันโลหิตลดลงหลังได้รับยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบการพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด		
ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล	กิจกรรมการพยาบาล	การประเมินผล
- ความดันโลหิต ๘๕/๔๒ มิลลิเมตรปรอท วัตถุประสงค์ ผู้ป่วยปลอดภัยจากความดันโลหิตตกหลังให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่	๔. สังเกตอาการแสดงหลังมีความดันโลหิตลดลง เช่น คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก ๕. ดูแลให้ออกซิเจนหน้ากากถุงลม เพื่อป้องกันการพร่องออกซิเจน ๖. ทดสอบระดับการชา หากพบว่ามีความดันโลหิตลดลง	- ความดันโลหิต ๑๓๐/๗๔ mmHg อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๐๐ ครั้ง/นาที ลดลงเป็นความดันโลหิต ๙๐/๔๐ mmHg อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๑๐ ครั้ง/นาที มีคลื่นไส้อาเจียนจึงให้ยาเพิ่มความดันโลหิตและสารน้ำ ๑,๐๐๐ มิลลิลิตร จากนั้นวัดซ้ำ ความดันโลหิต ๑๑๐/๖๐ mmHg อัตราการเต้นของหัวใจ ๑๑๐ ครั้ง/นาที
๓. เสี่ยงต่อการเสียสมดุลของสารน้ำและเกลือแร่ในร่างกายเนื่องจากสูญเสียเลือดจากการผ่าตัด ข้อมูลสนับสนุน - มีการเสียเลือดและน้ำคร่ำการผ่าตัด - มีการดื่มน้ำและอาหารทำให้เกิดภาวะขาดน้ำ (dehydration) วัตถุประสงค์ - ไม่เกิดภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและเกลือแร่	๑. เฝ้าระวังประเมินการสูญเสียเลือดระหว่างผ่าตัด โดยใช้สูตรคำนวณ Accept Blood Loss (ABL) ๒. ดูแลให้สารน้ำอย่างเพียงพอ ๓. เฝ้าระวังสัญญาณชีพให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ	- ไม่เกิดภาวะเสียสมดุลของสารน้ำและเกลือแร่ - ผู้ป่วยเสียเลือดระหว่างผ่าตัด ๔๐๐ มิลลิลิตร และ Amniotic fluid ๗๐๐ มิลลิลิตร ได้รับสารน้ำ ๒๑๕๐ มิลลิลิตร
๔. เสี่ยงต่อการมีภาวะรู้สึกตัวขณะผ่าตัด (Awake) จากการได้รับยาระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ข้อมูลสนับสนุน - ขณะให้ยาระงับความรู้สึกไม่ใช้แก๊สดมสลบ - สัญญาณชีพไม่คงที่อาจได้รับยาระงับความรู้สึกน้อยลง	๑. การบริหารยาระงับความรู้สึกที่ใช้ คือ Balance Technique โดยใช้ O๒, Air, Midazolam, Muscle relaxant (Cisatraculium) ,Narcotic (Fentanyl) โดยหลีกเลี่ยงแก๊สดมสลบ เพื่อป้องกันการคลายตัวของมดลูก ซึ่งมีโอกาสตกเลือดหลังทำผ่าตัดได้ ๒. ควบคุมความดันเลือดให้เหมาะสม	- ไม่มีภาวะรู้สึกตัวขณะผ่าตัด

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบการพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด		
ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล	กิจกรรมการพยาบาล	การประเมินผล
วัตถุประสงค์ - ไม่เกิดภาวะรู้สึกตัวขณะผ่าตัด ๕. เสี่ยงต่อภาวะสุดสัณฐานใส่ท่อช่วยหายใจเนื่องจากผู้ป่วยตั้งครันมีภาวะอ้วนและมีความดันในช่องท้องเพิ่มขึ้น ข้อมูลสนับสนุน - มีน้ำหนักตัว ๙๒ กิโลกรัม สูง ๑๕๒ เซนติเมตร BMI ๓๙.๘๒ - ความดันในช่องท้องสูง - ยาคลายกล้ามทำให้หลอดกระเพาะอาหารคลายตัวทำให้ของเหลวในกระเพาะย้อนขึ้นมาขณะใส่ท่อช่วยหายใจ วัตถุประสงค์ - ไม่เกิดภาวะสุดสัณฐานใส่ท่อช่วยหายใจ	Keep MAP ๗๐-๑๒๐ mmHg, Keep ETCO₂ ในลมหายใจ ๓๐-๓๘ mmHg, ควบคุมอุณหภูมิกายให้อยู่ในช่วงปกติ ๓๖-๓๗ องศาเซลเซียส Keep Hct ไม่ต่ำกว่า ๓๐ ๑. เตรียมอุปกรณ์ ยาและเวชภัณฑ์ในการใส่ท่อช่วยหายใจรวมถึงที่ดูดเสมหะ (Suction) ๒. ขณะช่วยหายใจ จัดทำให้เหมาะสม เพื่อเวลาช่วยหายใจลมจะได้ไม่เข้าไปในกระเพาะอาหารมากเกินไป ใส่อุปกรณ์ช่วยเปิดทางเดินหายใจส่วนคอหอย(Oral Airway) ๓. ใส่ท่อช่วยหายใจด้วยความระมัดระวังและรวดเร็ว ๔. หลังใส่ท่อช่วยหายใจ ฟังปอดเพื่อยืนยันตำแหน่งที่เหมาะสม และฟังเสียงเสมหะหรือน้ำในปอด	- ไม่เกิดภาวะสุดสัณฐานใส่ท่อช่วยหายใจ - ผู้ป่วยสามารถใส่ท่อช่วยหายใจได้ในครั้งเดียว ไม่เกิดภาวะ hypoxia ตรวจสอบตำแหน่งจากการฟังปอด ไม่มีเสียงเสมหะหรือน้ำในปอด ค่าออกซิเจนในเลือด ๙๘%
๖. เสี่ยงต่อการเกิดภาวะช็อคจากการตกเลือดหลังผ่าตัดคลอด ข้อมูลสนับสนุน - หลังภาวะช็อคมีโอกาสดังกล่าวการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ - มดลูกอาจหดตัวไม่ดีหลังการผ่าตัด วัตถุประสงค์ - ไม่เกิดภาวะช็อคจากการตกเลือดหลังผ่าตัดคลอดลูก	๑. สังเกตระดับความรู้สึกตัวและอาการผิดปกติ เช่น ใจสั่น กระวนกระวาย เหงื่อออกตัวเย็น ชีต ๒. ติดตามสัญญาณชีพหลังผ่าตัด ทุก ๑๕ นาที ๔ ครั้ง ทุก ๓๐ นาที ๒ ครั้ง และทุก ๑ ชั่วโมงจนกว่าจะปกติ หรือถ้ามีอาการผิดปกติ ๓. ตรวจสอบการหดตัวของมดลูกและระดับยอดมดลูก ตรวจดูของเหลวที่ออกจากช่องคลอด ๔. ให้ยาเพิ่มการหดตัวของมดลูกตามแผนการรักษา ๕. บันทึกจำนวนน้ำที่เข้าและออกจากร่างกายเพื่อรักษา ความสมดุลของน้ำและเกลือแร่ ๖. ติดตามการตรวจ Hct พร้อมเตรียมเลือดและส่วนประกอบของเลือด	- ไม่มีภาวะตกเลือดหลังผ่าตัดคลอด - หลังจากได้ยาเพิ่มการหดตัวของมดลูกตามแผนการรักษา มดลูกหดตัวดี กลมแข็งระดับสะดือ น้ำคาวปลาที่ออกมาไม่เป็นสีปกติ สัญญาณชีพปกติ

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบการพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด		
ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล	กิจกรรมการพยาบาล	การประเมินผล
การพยาบาลระยะหลังผ่าตัด ๑. ไม่สามารถสื่อสารได้หลังจากใส่ท่อช่วยหายใจหลังผ่าตัด ข้อมูลสนับสนุน - ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ วัตถุประสงค์ - สามารถสื่อสารกับญาติได้	๑. ประเมินความสามารถของผู้ป่วยที่จะใช้ในการสื่อสารแทนคำพูด เช่น การเขียน ๒. อธิบายให้ญาติและผู้ป่วยเข้าถึงวิธีการที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ๓. กระตุ้นให้ญาติ พูดคุยกับผู้ป่วยเพื่อให้กำลังใจ	- สามารถสื่อสารกับญาติได้โดยการเขียนและแสดงท่าทาง
๒. มีความวิตกกังวลเนื่องจากต้องแยกกับบุตร ข้อมูลสนับสนุน - แยกจากบุตรอยู่คนละหอผู้ป่วย - หลังผ่าตัดผู้ป่วยยังไม่ได้เจอบุตร วัตถุประสงค์ - คลายความวิตกกังวล	๑. อธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจถึงความจำเป็นของการใส่ท่อช่วยหายใจและการพักรักษาตัวในหอผู้ป่วยหนักและความจำเป็นในการแยกจากบุตร ๒. ให้ความมั่นใจกับผู้ป่วยเกี่ยวกับการดูแลบุตร ๓. ให้ญาติมีส่วนร่วมในการดูแลและให้กำลังใจผู้ป่วย	- ความวิตกกังวลลดลง เมื่อผู้ป่วยทราบว่าบุตรปลอดภัย ผู้ป่วยสีหน้ายิ้มแย้มขึ้น วันที่สองหลังผ่าตัดหลังถอดท่อช่วยหายใจผู้ป่วยซักถามเรื่องบุตร จึงอธิบายอีกครั้ง วันที่สามหลังผ่าตัด ผู้ป่วยได้พบกับบุตร
๓. มีโอกาสเกิดภาวะปอดแฟบ (Lung Atelectasis) หลังเอาท่อช่วยหายใจออก ข้อมูลสนับสนุน - มีการใส่ท่อช่วยหายใจ อาจได้ Volume ที่ไม่เพียงพอ - หายใจไม่เหมาะสมจากการปวดแผลผ่าตัด วัตถุประสงค์ - ป้องกันภาวะปอดแฟบ (Lung Atelectasis)	๑. ประเมินสัญญาณชีพ สังเกตลักษณะการหายใจหลังเอาท่อช่วยหายใจออก ๒. ดูแลให้ออกซิเจนตามแผนรักษา ๓. ฝึกให้ผู้ป่วยบริหารหายใจให้ถูกต้องโดยหายใจเข้าลึกๆให้ท้องป่อง และค่อยๆผ่อนลมหายใจออกอย่างช้าๆจนหมดเพื่อลดการเกิด Airway Collapse ๔. จัดทำอนศิริษะสูง ๕. ติดตามผลเอกซเรย์ปอด เพื่อติดตามภาวะปอดแฟบของผู้ป่วย	- มีภาวะปอดแฟบ (Lung Atelectasis) ทั้งสองข้างลดลง - หลังถอดท่อช่วยหายใจ ผู้ป่วยหายใจได้เองด้วยออกซิเจนแรงดันสูง (HFNC ๔๐ LPM) หลังจากนั้นเปลี่ยนมาเป็น O ₂ Canular ๓ LPM และสามารถหยุดให้ออกซิเจนได้ จากนั้นเอกซเรย์ซ้ำ ภาวะปอดแฟบ (Lung Atelectasis) ลดลง

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบการพยาบาลระยะก่อนผ่าตัด ระยะผ่าตัด และระยะหลังผ่าตัด		
ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล	กิจกรรมการพยาบาล	การประเมินผล
๔. ไม่สุขสบายเนื่องจากปวดแผลผ่าตัด ข้อมูลสนับสนุน - บ่นปวดแผล สีหน้าวิตกกังวล หายใจตื้นและเบา - วิตุนประสาท - สุขสบายขึ้น ปวดแผลลดลง - ผลเอกซเรย์ปอดพบมีภาวะปอดแฟบ	๑. ประเมินอาการปวดแผลจากท่าทาง และ Pain Score = ๘ ๒. ดูแลให้ได้รับยาแก้ปวด ตามแผนการรักษา ๓. ให้การพยาบาลด้วยความนิ่มนวล จัดสิ่งแวดล้อมให้สงบ ๔. ประเมินสัญญาณชีพหลังให้ยาแก้ปวด ประเมินระดับความรู้สึกตัว (Sedation Score) หลังได้รับยาแก้ปวด	- ผู้ป่วยปวดแผลลดลง - พักผ่อนได้ Pain Score อยู่ในช่วง ๓-๔ คะแนน ระดับความรู้สึกตัวดี
๕. เสี่ยงต่อการติดเชื้อแผลผ่าตัด ข้อมูลสนับสนุน - มีแผลผ่าตัดบริเวณช่องท้องส่วนล่าง - วิตุนประสาท - ไม่เกิดการติดเชื้อแผลผ่าตัด	๑. ให้การพยาบาลด้วยเทคนิคปลอดเชื้อ ๒. สังเกตแผลผ่าตัด มีภาวะบวมแดงร้อน มีเลือดหรือสิ่งคัดหลั่งซึมหรือไม่ ๓. ดูแลให้ยาปฏิชีวนะตามแผนการรักษา ๔. เฝ้าประเมินสัญญาณชีพ โดยเฉพาะอุณหภูมิกาย	- แผลผ่าตัดไม่ติดเชื้อ - แผลผ่าตัดปกติ ไม่มีภาวะต่างๆที่แสดงถึงการติดเชื้อ - สัญญาณชีพปกติ อุณหภูมิกาย ๓๗ องศาเซลเซียส
๖. ผู้ป่วยวิตกกังวลกลัวภาวะแทรกซ้อนของการให้ยาละลายลิ่มเลือดเมื่อกลับบ้าน ข้อมูลสนับสนุน - อาจทำให้เกิดการแข็งตัวของเลือดผิดปกติ - เลือดออกได้ง่าย - ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารยาละลายลิ่มเลือดด้วยตนเอง - วิตุนประสาท - ลดความวิตกกังวล	๑. ให้คำแนะนำถึงความจำเป็นในการใช้ยาละลายลิ่มเลือด ๒. ให้คำแนะนำในการสังเกตอาการผิดปกติให้มาพบแพทย์ เช่น - มีรอยจ้ำเลือดตามร่างกาย - อุจจาระ ปัสสาวะไม่มีเลือดปน - ปวดท้องโดยไม่มีสาเหตุ - ไม่มีอาเจียนเป็นเลือด - ไม่มีหน้ามือ เวียนศีรษะ เป็นลม - ไม่มีอาการผิดปกติของสมอง เช่น ปวดศีรษะรุนแรง , ชัก, อาเจียนพุ่ง ๓. ปรึกษาเภสัชกรอธิบายถึงวิธีการบริหารยาละลายลิ่มเลือดเพื่อให้ผู้ป่วยเกิดความมั่นใจ	- ผู้ป่วยมีความวิตกกังวลลดลง มั่นใจในการบริหารยาละลายลิ่มเลือดด้วยตนเองที่บ้าน ไม่พบอาการผิดปกติ เมื่อมาตามนัด ผลการตรวจการแข็งตัวของเลือดอยู่ในเกณฑ์ปกติ

บทสรุป

ผลการศึกษาปัญหาและการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง โดยวิธีการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่มีภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด พบว่า บทบาทของวิสัญญีพยาบาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพยาธิสภาพของภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด พยาธิสภาพของหญิงตั้งครรภ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวมถึงการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ในผู้ป่วยที่มาผ่าตัดคลอด เฝาระวังอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น ค้นหาปัญหาและแก้ไขตามแนวทางการพยาบาล

กรณีศึกษา สตรีแพทย์นัดมาผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง มีการวางแผนการให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ ผู้ป่วยอายุ ๓๘ ปี (Elderly gravida) มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายจากภาวะการตั้งครรภ์ ผู้ป่วยมีภาวะน้ำหนักเกิน BMI ๓๙.๘๒ (Morbid obesity) ในหญิงตั้งครรภ์ควรอยู่ในช่วง ๑๘.๕-๒๔.๙ kg/m^๒ มีภาวะเบาหวานขณะตั้งครรภ์ เคยมีประวัติอาการสงสัยว่ามีภาวะลิ่มเลือดอุดตันในสมอง ครี้งนี้ตั้งครรภ์เป็นครั้งนี้ ๔ ขณะเข้ารับการผ่าตัด พบว่า มีภาวะพร่องออกซิเจน หายใจไม่ได้ ความดันตก หัวใจเต้นช้า ทีมวิสัญญีได้มีการแก้ไขภาวะที่เกิดขึ้น สตรีแพทย์สามารถทำผ่าตัดต่อจนเสร็จการผ่าตัด มีการตรวจวินิจฉัย พบว่า เข้ากันได้กับภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาทันทีในหอผู้ป่วยหนัก สามารถถอดท่อช่วยหายใจได้ภายใน ๒๔ ชั่วโมงหลังผ่าตัด จากนั้น ๒ วันหลังผ่าตัด สามารถย้ายไปดูแลต่อที่หอผู้ป่วยสูติกรรมหลังคลอด และสามารถอนุญาตให้กลับบ้านได้ ๗ วันหลังผ่าตัด รวมระยะเวลาอนโรพยาบาล ๙ วัน

ปัญหาและกิจกรรมการพยาบาล ในระยะก่อนระงับความรู้สึก ระยะระงับความรู้สึกและระยะหลังระงับความรู้สึกพบว่า

๑. ระยะก่อนระงับความรู้สึก

มีการพูดคุยก่อนระงับความรู้สึกเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกายจิตใจ ตรวจเช็คประเมินผู้ป่วย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ การเตรียมเลือดและส่วนประกอบของเลือด การวางแผนการให้ยาระงับความรู้สึกที่เหมาะสมกับผู้ป่วย

๒. ระยะระงับความรู้สึก

ผู้ป่วยรายนี้ใช้วิธีการระงับความรู้สึกเฉพาะที่ พบว่าผู้ป่วยมีภาวะความดันโลหิตลดลง หลังให้ยาระงับความรู้สึกเฉพาะที่ มีการให้สารน้ำและยากระตุ้นความดัน ชีพจรเข้าสู่ภาวะปกติ หลังทารกคลอด และรกคลอดพบว่าผู้ป่วยหายใจไม่ได้ เสียวคล้ำ วัดออกซิเจนในเลือดไม่ได้ ความดันโลหิตวัดไม่ได้ ชีพจรเต้นช้า จึงให้ยาเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ให้ยาเพิ่มความดันโลหิตจึงใส่ท่อช่วยหายใจและให้การระงับความรู้สึกทั่วร่างกาย ผู้ป่วยกลับมามีชีพจร สตรีแพทย์สามารถทำการผ่าตัดต่อจนเสร็จ

๓. ระยะหลังระงับความรู้สึก

เมื่อเสร็จสิ้นการผ่าตัด ผู้ป่วยคาท่อช่วยหายใจ ย้ายไปดูแลต่อที่หอผู้ป่วยหนักสูติกรรมและได้มีการตรวจวินิจฉัย หาสาเหตุ พบว่า มีภาวะภาวะลิ่มเลือดดำอุดตันในปอด จึงได้รับการรักษาตามแนวทาง การติดตามการเย็บหลังผ่าตัด ๒๔ ชั่วโมง พบว่าผู้ป่วยได้รับการถอดท่อช่วยหายใจ รู้สึกตัวดี ไม่มีอาการแทรกซ้อน จากนั้น ๒ วันหลังผ่าตัดได้ย้ายกลับไปหอผู้ป่วยสูติกรรมหลังคลอดได้ และสามารถจำหน่ายกลับบ้านได้ ๗ วันหลังผ่าตัด

สรุปได้ว่า ผู้ป่วยรายนี้ ปลอดภัยจากภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอด จากการวางแผนการพยาบาลร่วมกับ ทีมสหวิชาชีพ ได้แก่ ทีมแพทย์ผ่าตัด ทีมวิสัญญี ทีมพยาบาลห้องผ่าตัด ทีมพยาบาลประจำหอผู้ป่วย โดยเฉพาะทีม

วิสัญญี ได้มีการวางแผนเตรียมความพร้อม เฝาระวังอย่างใกล้ชิดเพื่อสังเกตภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ และได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและทัน่วงที ทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. วิสัญญีพยาบาลควรทบทวนความรู้และศึกษาแนวทางการรักษาแบบใหม่อยู่เสมอ เนื่องจากภาวะหลอดเลือดดำอุดตันในปอดในผู้ป่วยที่มาทำการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้องพบได้น้อย วิสัญญีพยาบาลอาจขาดประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วย
๒. ควรเตรียมอุปกรณ์ ยาและเวชภัณฑ์ให้เพียงพอและพร้อมใช้สำหรับผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉิน
๓. การเฝาระวังดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงทำให้ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยที่รวดเร็วส่งผลให้ได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขภาวะวิกฤติได้ทัน่วงที
๔. ประสานงานหอผู้ป่วยหนักหลังเกิดเหตุการณ์ทันทีเพื่อที่ทางหอผู้ป่วยได้จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อรองรับผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและทัน่วงที

เอกสารอ้างอิง

ทศพล ลิ้มพิจารณ์กิจ, โรคลิ้มเลือดอุดตันในปอด(pulmonary embolism)[อินเทอร์เน็ต]. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑ (๒๐๒๓): มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๖.

Athitarn Earsakul, MD. Suspected Pulmonary Embolism in the first ๒๐๐๐ Incidents Reports of perioperative and anesthetic adverse Events in Thailand (PAAD Thai) Study, J Med Assoc Thai ๒๐๒๐;๑๐๓(๙): ๘๖๙-๘๗๗.

Jacobsen AF, Drolsum A, Klow Ne, Dahl GF, Qvigstad E, Sandse PM. Deep Vein Thrombosis after elective cesarean section. Thromb Res ๒๐๑๔; ๑๓๓:๒๘๓-๒๘๘.

Kurkciyan I, Meron G, Sterz F, Janatak, Domanorits H, Holzer M, et.al. Pulmonary Embolism as a cause of cardiac arrest: presentation and outcome . Arch Intern Med ๒๐๒๐ ; ๑๖๐:๑๕๒๙-๑๕๓๕.

Nanda international. Nursing Diagnosis Definitions and Classification ๒๐๑๕-๒๐๑๗. (๓th ed) Oxford : Wiley Blackwell.

Phongphit Mukdasakunpiban B.N.S, BupphaThammanupab B.S.N. Effects of a program of hypotension in patients undergoing cesarean section under Spinal Anesthesia. Med J ๒๐๑๙; ๓๓: ๑๑๕-๑๓๐.

Tee Chularojmontri MD, IntipornKositanurit MD, et..al .The Thai Incident Monitoring Study (THAI AIMS) of Suspected Pulmonary Embolism: An Analysis of ๑๙๙๖ incidents Reports , J Med AssocThai ๒๐๑๑; ๙๔(๑) : ๘๙-๙๗.

Urriago Osorio GA, Melo Burbano LA, Lopez Van Den, Munoz Cordoba, Daza Arana, Contreras Zuniga. Pulmonary Thromboembolism in pregnancy: A case report and literature Review. Retrieved ๑๐ april ๒๐๒๕, from <https://doi.org/๑๐.๒๑๔๗/OAEM.S๕๐๔๙๔๑> .